

Falses expectatives en clau marxista

LA CONVICCIÓ QUE L'ESQUERRA RADICAL D'ARREL MARXISTA QUE ARA MATEIX ÉS PUIXANT A ESPANYA POT SER CÒMPLICE DEL SOBIRANISME CONTRADIU QUALESVOL EVIDÈNCIA HISTÒRICA RECENT

Al llarg de dècades, i amb remarcables excepcions, el nacionalisme català va ser considerat la “superestructura ideològica de la burgesia” (el sol fet d’evocar aquestes definicions taxatives, marcial, fa feredat...). A més a més, hi va haver una clara identificació amb el model leninista de l’elit intel·lectual que guia la massa alienada per poder establir les condicions objectives del seu alliberament. A tot plegat s’hi van afegir els tics generacionals del Maig del 68, és a dir, una estetització de la política basada en la pura gestualitat contestatària, que anava contra aquella entelèquia, tan de moda fa 40 anys, que s’anomenava “el Poder”.

Les conseqüències d’haver aplicat l’esquema marxista a la realitat del país són incalculables. Ara mateix, el mal anomenat “neolerrouisme” n’és l’efecte més visible. En realitat es tracta d’una altra cosa, molt allunyada dels plantejaments d’Alejandro Lerroux i altres personatges per l’estil. No és en absolut casual que les crítiques veritablement *programàtiques* contra el catalanisme polític i cultural, les de C’s o UPyD, hagin sorgit de la ploma d’intel·lectuals que a la dècada del 1970 s’identificaven explícitament amb el marxisme-leninisme, el maoisme o el trotskisme, i als anys vuitanta publicaven a *El Viejo Topo*. Tot això no té res a veure, per tant, amb el lerrouisme, ni amb la dreta espanyola, ni amb el neofalangisme, ni amb res semblant. Està relacionat amb episodis generacionals molt recents, amb apostes ideològiques escapçades –amb Bandera Roja, posem per cas–; i naturalment, amb suposats greuges personals que, a diferència de les targetes de crèdit, sí que són *transferibles*.

Ara mateix, a Catalunya, les impugnacions més enervades contra el cata-

FERRAN SÁEZ MATEU

lanisme no provenen dels marmessors de Queipo de Llano, sinó justament dels ex-escolanets de Lenin. Fora de Catalunya, la cosa està més dividida. Hi ha un anticatalanisme molt antic, ancestral, amb un registre propi, que ja era detectable fins i tot en l’obra de Quevedo i constitueix una mera transposició de l’antisemitisme –diguem-ne– “estructural” que es va gestar entre els segles XVI i XVII. Però també hi ha un anticatalanisme molt recent derivat, com ho acabem d’apuntar, del col·lapse del marxisme. És obvi que ambdós corrents han acabat convergint, però els seus respectius rerefons són molt diversos.

Hi ha un anticatalanisme obtús, visceral i cavernari, mancat d’un discurs articulat però encara ben viu a moltes

contrades d’Espanya. En la mesura que no està basat en un argumentari, ni tan sols pot ser debatut –ni, per descomptat, “rebatut”–. Hi ha, en canvi, un altre discurs contra el nacionalisme català que, en principi, podria donar lloc, si més no, a un debat clarificador: a posar les cartes –totes, sense excepcions– damunt la taula. Si aquest debat encara no s’ha produït és degut, probablement, a dues raons. D’una banda, des de les files del catalanisme polític, aquestes impugnacions són assimilades directament al nacionalisme espanyol més ranci, hereu del desastre colonial del 1898. De l’altra, l’antinacionalisme postmarxista –gairebé m’atreveria a dir *criptomarxista*– no ha tingut gaires escrúpols a l’hora d’associar-se tàcticament amb l’anticatalanisme connatural a l’extrema dreta espanyola (vegi’s Libertad Digital, per exemple). Malgrat aquests dos factors distorsionadors, el debat resulta possible; és del tot improbable, però, que s’arribi a consumir.

Les oscil·lants relacions entre el marxisme i el nacionalisme, en tot cas, no són patrimoni exclusiu de la realitat catalana. Als països de l’antiga òrbita soviètica, inclosa l’actual Federació Russa, els antics partits comunistes s’han trasmutat en formacions nacionalistes o fins i tot ultranacionalistes, a causa, probablement, de la identificació del model econòmic socialista amb la salvaguarda dels interessos nacionals. En canvi, els antics comunistes occidentals –els que no van tenir el dubtós plaer de tastar el socialisme real– han fet una aposta per l’estatalisme jacobi i el corporativisme funcional disfressat de “bé comú”. Per què els explico tot això? Perquè ningú se sorprengui sobre quina serà l’actitud de Podemos amb relació a Catalunya.

Escriptor i professor a la URL